

בחלוף חמש שנים ממשיכה ישראל להתעלם מחוות הדעת המייעצת של בית הדין הבינלאומי לצדק

9 ביולי 2009

הודעה לעיתונות מטעם הנציב העליון לזכויות האדם של האו"ם

היום לפני חמש שנים, הוציא בית הדיו הבינלאומי לצדק (בדב"צ) חוות דעת מייעצת בדבר "ההשלכות החוקיות של בניית חומה בשטח הפלסטיני הכבוש". בחוות דעתו המייעצת מצא בדב"צ שבניית החומה על ידי ישראל בתוך השטח הפלסטיני הכבוש (שפ"כ), כולל בתוך ומסביב ירושלים המזרחית, מפרה את התחייבויותיה של ישראל בכפוף לחוק הבינלאומי.

בדב"צ קבע כי על ישראל מוטלת החובה לחדול מבניית החומה בתחומי השפ"כ ולפרק את אותם חלקים שכבר נבנו. כמו כן, קבע בדב"צ שעל ממשלת ישראל לסיים את אכיפת המשטר הנלווה והמחמיר של הגבלת חופש התנועה של תושביה הפלסטינים של הגדה המערבית, הגבלות המפרות את זכויות האדם שלהם. הנציב העליון קורא לישראל לפעול בהתאם לחוות הדעת המייעצת של בדב"צ.

ממשלת ישראל טוענת כי החומה היא אמצעי בטחון ארעי. ואולם, בדב"צ ציין כי התוואי הספציפי אותו בחרה ממשלת ישראל עבור החומה איננו [פועל] בהכרח למימוש היעדים הביטחוניים וכי בניית החומה מהווה "הפרה מצד ישראל של אחדות ממחויבויותיה תחת החוק ההומניטרי הבינלאומי הישים ומכשירים [משפטיים] של זכויות אדם". רוב רובו של התוואי המתוכנן של החומה – 86 אחוזים - משתרע בתוך הגדה המערבית, ולא לאורך קו הפסקת האש מ-1949 (הקו הירוק). בדב"צ הדגיש עוד כי תוואי החומה תוכנן באופן שהוא מקיף את החלק הארי של ההתנחלויות הישראליות בשפ"כ – התנחלויות שהן בלתי חוקיות תחת החוק הבינלאומי. חמש שנים לאחר פרסום חוות הדעת המייעצת של בדב"צ המצב לא השתפר. ישראל ממשיכה להתעלם מדעת בדב"צ והחומה ממשיכה להיבנות. מאז פרסום חוות הדעת המייעצת נבנו כ-200 ק"מ, מה שהעלה את אורך התוואי שכבר נבנה ל-431 ק"מ – 60% מהתוואי המתוכנן העומד על 709 ק"מ.

החומה מהווה רק מרכיב אחד מתוך מערכת רחבה יותר של הגבלות חמורות על חופש התנועה אותן מטילה ישראל על תושביה הפלסטינים של הגדה המערבית. כעת מצויים מעל 600 מכשולי תנועה המגבילים או החוסמים תנועה פלסטינית בתוך הגדה המערבית. בנוסף, מערכת הכבישים נעשית יותר ויותר מופרדת: התנועה על מאות קילומטרים של כבישים בגדה המערבית מוגבלת או אסורה לחלוטין לפלסטינים, בעוד שתנועת ישראלים בכבישים אלה חופשית. כשליש משטחי הגדה המערבית, כולל ירושלים המזרחית מצויים מחוץ לתחום עבור פלסטינים שאין בידיהם היתרים מיוחדים המונפקים על ידי הצבא הישראלי.

הגבלות חמורות אלה אינן מפרות רק את הזכות לחופש תנועה. הן גם מונעות באורח אפקטיבי מתושבים פלסטינים מימוש קשת רחבה של זכויות אדם נוספות, לרבות הזכות לעבוד, גישה לשירותי בריאות וחינוך והזכות להשגת רמת חיים מספקת. חקלאים מנועים מגישה לאדמותיהם וממימוש זכותם לשמר את מקורות המחיה שלהם. בשל גישה מוגבלת ומשטר ההיתרים, מנועים אלפי פלסטינים מלחפש עבודה מחוץ לישוב בו הם מתגוררים. ילדים מנועים מגישה לבתי ספר ועל סטודנטים חלות הגבלות בבחירת האוניברסיטה בה ילמדו כתוצאה מההגבלות על חופש התנועה. חולים מנועים מגישה לבתי חולים, תוך מניעת זכותם להנות מהרמה האפשרית הגבוהה ביותר של שרותי בריאות. לתושבים הפלסטינים אין כעת גישה משמעותית לסעד כלשהו – משפטי או אחר – העשוי לסייע להם לתת מענה למצוקתם.

משרד הנציב העליון לזכויות האדם (OHCHR) קורא לממשלת ישראל:

- לציית לחוות הדעת המייעצת של בדב"צ ולפרק את החומה העוברת בתוך השפ"כ ולשלם פיצויים בעבור כל הנזקים שהוסבו לאנשים עקב הקמת החומה.
- לשים קץ למשטר הגבלות התנועה הנוהג כעת בתוך השפ"כ, בכניסה אליו וביציאה ממנו על מנת להבטיח שתושבים פלסטינים יוכלו לממש את זכויותיהם, לרבות הזכות לחופש תנועה, הזכות לעבודה, הזכות לחינוך והזכות לרמת הבריאות הגבוהה ביותר שהינה ברת השגה.